

Jan Slavík,
Petr Najvar,
Zdeňka Švecová,
Eva Minaříková

Kurikulární reforma na gymnáziích: od virtuálních hospitací k videostudiím

Institut výzkumu školního
vzdělávání PdF MU

Příspěvek představuje čtvrtou fázi výzkumu kurikulární reformy na gymnáziích. V rovině teoretických východisek výzkum stavěl na konceptových analýzách realizovaného kurikula z oborového a didaktického hlediska. Výzkumné otázky se vztahovaly k tomu, jak se vybrané ideje kurikulární reformy (např. klíčové kompetence) odrážejí v reálné výuce. Cílem videostudií bylo postihnout kvalitu příležitostí k rozvíjení kompetencí ve výuce a prozkoumat možnosti operacionalizace tohoto konstruktů na úrovni konkrétní výuky ve vybraných oborech gymnaziálního vzdělávání. Ještě více než v předchozích fázích umožnily videostudie uchopit zkoumané aspekty z oborově didaktického hlediska. Janík, T., Slavík, J., Najvar, P. a kol. (2011). Kurikulární reforma na gymnáziích: od virtuálních hospitací k videostudiím. Praha: VÚP.

Sympozium je věnováno výzkumu pedagogické komunikace, který má v české pedagogické vědě značnou tradici. Nabízí se proto možnost reflektovat různorodost užívaných metodologických postupů i vývojové proměny některých komunikačních jevů. V první části sympozia (příspěvek 1) budou shrnuty různé přístupy ke zkoumání pedagogické komunikace v českém prostředí v posledních dvou dekadách s důrazem na přednosti a slabiny jednotlivých metodologických postupů. V tomto kontextu pak budou zmíněny také některé klíčové nálezy výzkumů pedagogické komunikace v daném období. Na tomto pozadí budou následující tři příspěvky diskutovat dílčí výsledky terénního šetření komunikace ve školní třídě, které je aktuálně realizováno pracovníky Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Bude tematizováno napětí mezi tím, jak přímí aktéři komunikaci ve výuce subjektivně vnímají (příspěvek 2), jak tato komunikace reálně probíhá (příspěvek 3) a jak lze tento stav nahlížet z hlediska aktuálních pedagogických teorií (příspěvek 4).

Přehledový referát si klade tyto cíle: 1. připomenout kritické bilancování výzkumů pedagogické interakce a komunikace v Československu v roce 1990; 2. podle kritických připomínek rámcově zmapovat dění v dané oblasti v České republice po r. 1990; 3. ukázat hlavní posuny, ale též oblasti, v nichž bádání u nás příliš nepokročilo. Výklad bude strukturován do těchto částí: teoretické otázky výzkumu pedagogické komunikace a interakce; zkoumání procesuálních proměnných; zkoumání kontextových proměnných; metodologické problémy výzkumu; pokus o shrnutí.

Příspěvek se zabývá otázkou, jak učitelé subjektivně vnímají výukovou komunikaci (její nastavení a průběh). Výsledná podoba výukové komunikace je závislá primárně na učiteli, neboť právě učitel určuje její podobu – volí téma komunikace, vymezuje, kdo bude mluvit, přerušuje promluvy žáků a vybírá další mluvčí, posuzuje, zda jsou odpovědi ve vztahu k danému tématu relevantní, komentuje, co bylo řečeno, atd. (Myhill, Jones, & Hoper, 2006). Učitel přitom má jasný záměr,

Klára Šedová

Komunikace ve školní třídě

Ústav pedagogických věd
FF MU

Jiří Mareš

Výzkumy pedagogické komunikace a interakce v ČR po roce 1990

Ústav sociálního lékařství
LF UK v Hradci Králové

Zuzana Makovská,
Roman Švaříček

Subjektivní teorie učitelů o výukové komunikaci

Ústav pedagogických věd
FF MU